

დროშა

№ 5 მაისი 1956

619 /
1956/2

თბილისის პიონერთა სასახლეს 15 წელი შეუსრულდა.
ფოტოზე: მოსწაელები კარნავალი თბილისის პიონერთა სასახლეში.
ფოტო ოთ. თურქიასი.

გარეკანის პირველ გვერდზე: მაისი ქუთაისში.
ფერადი ფოტო გ. რაზმაძისა.

მეოთხე გვერდზე: პამირზე ასვლა.
ფერადი ფოტო ბ. კრეპსისა.

დროშა № 5 (58) მაისი 1956 წ.

საქართველოს საზოგადოებრივ-პოლიტიკური
სალიგნაზიკო-სამხარგრეო ჟურნალი
გამოცემის V წელი.

ლენინის ძეგლი თბილისში

თბილისის მშრომელებმა ზეიმით აღნიშნეს კომუნისტური პარტიისა და მსოფლიოში პირველი სოციალისტური სახელმწიფოს დამაარსებლის, საერთაშორისო პროლეტარიატის დიდი ბელადისა და მასწავლებლის ვ. ი. ლენინის დაბადების 86-ე წლისთავი.

კომუნისტური პარტიისადმი, ლენინის დიდი საქმისადმი ხალხის უსაზღვრო სიყვარულისა და ერთგულების მკაფიო და ამაღლებელი გამოხატულება იყო 21 აპრილს გამართული თბილისის მშრომელთა მიტინგი, რომელიც ვ. ი. ლენინის ძეგლის გახსნას მიეძღვნა.

ლენინის სახელობის მოედანზე შეიკრება ათასობით მშრომელი. ტრიბუნაზე არიან პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელები, ქალაქის საწარმოების მოწინავე მუშები, მეცნიერებისა და კულტურის მოღვაწენი.

მიტინგი გახსნა თბილისის მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარემ ამხ. მ. კ. მალრაცემ.

ვრცელი სიტყვა წარმოთქვა საქ. კ. პ. ც. კ-ის პირველმა მდივანმა ამხ. ვ. პ. მუჟაჟანაძემ. სიტყვებით გამოვიდნენ ქალაქის მშრომელთა წარმომადგენლები.

...ძეგლს ნელა მოეხსნა თეთრი საბურველი. შეკრებილთა თვალწინ წარმოდგა ვ. ი. ლენინის დიდებული ფიგურა, რომელიც დადგმულია მაღალ კვარცხლბეკზე. ლენინი გამოსახულია იმ მომენტში, როცა იგი სიტყვას ამბობს, წინ ხელგაწვდილი. შვიდნახევარი მეტრი სიმაღლის სკულპტურა დადგმულია ლამაზი ყავისფერ-წითელი გრანიტის თერთმეტნახევარი მეტრი სიმაღლის კვარცხლბეკზე. კვარცხლბეკი ეყრდნობა გრანიტის საფეხურებიან საფუძველს. ძეგლის გარშემო იატაკი მოფენილია კვადრატული ფილებით.

სკულპტურული ფიგურის კომპოზიცია გამოხატავს კომუნისტებისა-კენ წინსვლის იდეას, გადმოგვცემს ბელადის სიდიადეს, მის დაუცხრომელ ენერგიასა და შეუღრეკელ ნებას.

ლენინის პროექტის ავტორია საქ. სსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, სტალინური პრემიის ლაურეატი მოქანდაკე ვ. თოფურიძე.

კვარცხლბეკი აგებულია სტალინური პრემიის ლაურეატის კ. ჩხეიძის, შ. ყავლაშვილის, გ. მელქაძისა და გ. ხეჩუმიანის პროექტით.

მონუმენტმა სახე შეუცვალა ქალაქის ცენტრალურ მოედანს, იგი უფრო მიმზიდველი და ლამაზი გახდა.

ფოტოზე: თბილისის მშრომელთა წარმომადგენლების მიტინგი ვ. ი. ლენინის სახელობის მოედანზე, მიძღვნილი ვ. ი. ლენინის ძეგლის გახსნისადმი. ტრიბუნაზეა ამხ. ვ. პ. მუჟაჟანაძე.

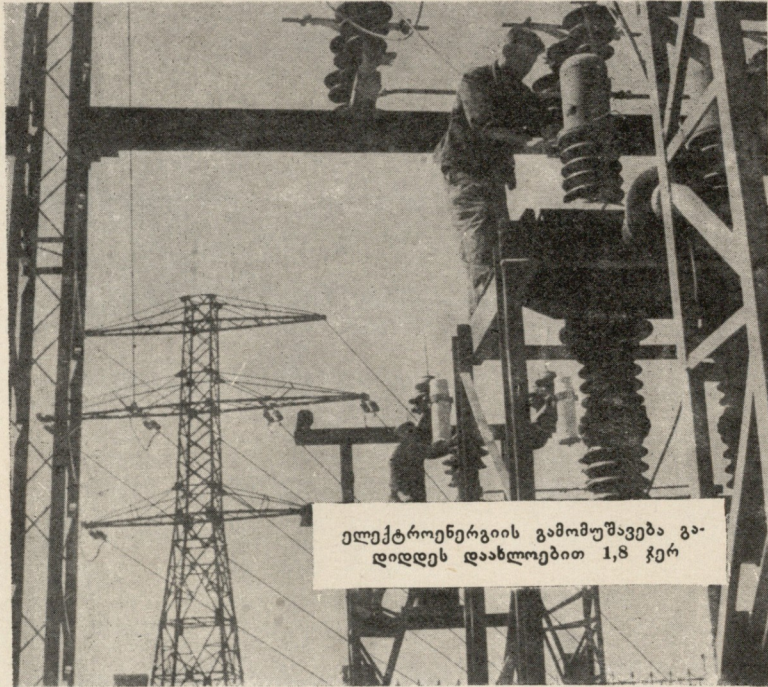
ფოტო ვ. გინზბურგისა

მეექვსე ხუთწლიანი გზა ითვალისწინებს მშენებლობის ახალ მძლავრ აღმავლობას ჩვენს რესპუბლიკაში.

საქართველოში სახალხო მეურნეობის განვითარების დიდ გაქანებაზე მეტყველებენ ყრილობის ღირებულებების ციფრები.

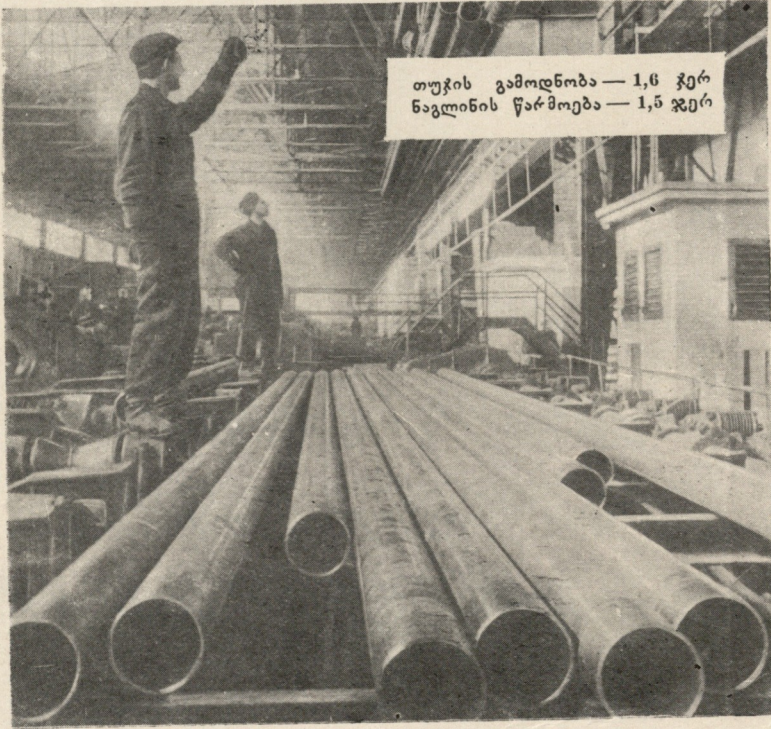
ქვემოთ ჩვენ მოგვყავს ამ ციფრების ერთი ნაწილი, რომლებიც გვიჩვენებენ მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის უმნიშვნელოვანესი დარგების პროდუქციას 1960 წლისათვის და აგრეთვე მშრომელთა მატერიალური კეთილდღეობის ზრდას მეექვსე ხუთწლეულის ბოლოსათვის.

ელექტროენერჯის გამომუშავება გადიდეს დაახლოებით 1,8 ჯერ

მარგანცის მადნის ამოღება — 1,5 ჯერ
ქვანაშვირის ამოღება — 1,4 ჯერ

თუჩის გამოდნობა — 1,6 ჯერ
ნაგლინის წარმოება — 1,5 ჯერ

ტყავის ფენსაცმლის წარმოება — 1,4 ჯერ
ბამბის ქსოვილებს წარმოება — 2,2 ჯერ

ყურძნის ღვინის — 1,8 ჯერ

გაშენდეს 15 ათასი ჰექტარი ვენახი
ვაშენდეს 17 ათასი ჰექტარი ხეხილის ბღები
გაშენდეს 6 ათასი ჰექტარი ციტრუსოვანთა ნარგავი

პროგრესი

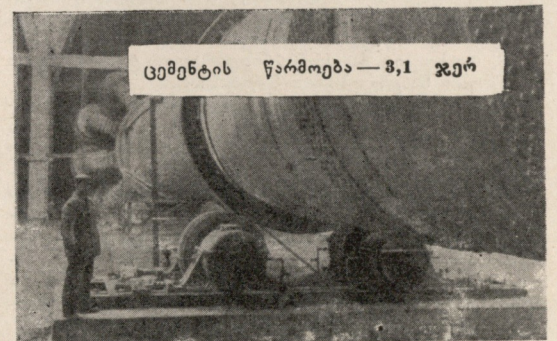
აზოტოვანი სასუქების წარმოება — 8 ჯერ

მარცვლეულის წარმოება — 1,8 ჯერ

დაწყებულ იქნას გროზნო-თბილისის გაზსადენის მშენებლობა

ცემენტის წარმოება — 3,1 ჯერ

ჩაის ფოთლის წარმოება — 1,8 ჯერ

ხორციის წარმოება — 1,7 ჯერ
რძის წარმოება — 2 ჯერ
მატყლის წარმოება — 1,4 ჯერ

აბრეშუმის პარკის წარმოება — 1,8 ჯერ

სარწყავი ქსელის მშენებლობა 40 ათას ჰექტარ ფართობზე
ამონაზრობი ქსელის მშენებლობა 10 ათას ჰექტარ ფართობზე
დამთავრდეს ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის მშენებლობა

ბევრადიო სიტყვა კომუნისტურ პარტიას ესმარება მშრომელთა კომუნისტურ...

კომუნისტების მშენებლობის დიდი საქმეში საბჭოთა პრესის თავისი განსაკუთრებული ადგილი უკავია...

პრესა საუკეთესო საშუალებაა კრიტიკისა და თვითკრიტიკის განხორციელებისათვის...

საბჭოთა ბევრადიო სიტყვა თანამედროველად იბრძვის მშვიდობის, დემოკრატიისა და...

კომუნისტური პარტია მუდმივად ზრუნავს საბჭოთა პრესის განვითარებაზე და წარმატებას მის მთელ მოღვაწეობას...

გამარჯვებულ სოციალიზმის ქვეყანაში პრესის ნამდვილი თავისუფლებაა პრესა ჩვენში ხალხის საკუთრებაა...

საბჭოთა პრესა მძლავრი საშუალებაა იდეოლოგიური მუშაობის გაუმჯობესებისათვის...

ახლა საბჭოთა პრესის ყურადღების ცენტრშია ბრძოლა იმ გრანდიოზული ამოცანების გადასაწყვეტად...

საბჭოთა პრესის წინაშე დგას გადაუდებელი და პასუხისმგებელი ამოცანა — ნაცადი და...

გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ იმ გაზეთისა და ჟურნალის რედაქცია მუშაობს წარმატებით...

კომუნისტური პარტია, ამაღლებს რა ჩვენი პრესის დონეს, სულ უფრო სრულყოფის ამ მძლავრ იდეურ იარაღს...

ბ. სომერაძე

მივლინების ბარათი მომცეს და საქართველოს სამხედრო გზით დარიალისკენ გავმგზავრე...

სხვადასხვა ეპოქის პოეტები, მხატვრები, მოგზაურები განცვიფრებულნი აღტაცებას გამოსთქვამდნენ...

„დალოცა ღმერთმა ისე თავზედ ხელაღებული, გივი, გადარული, შეუპოვარი და დაუმონავი მღვრიე თერგი...“

მუდმივი ენო ახლაც დიდხანს იმეორებს ქვის ლოდებთან წყლის გაავრთვებულ ბრძოლის ხმას...

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XX ყრბის დირექტივებში მეექვსე ხუთწლიანი გეგმის შესახებ ნათქვამია...

ერთ-ერთი ჩემი თანამგზავრი, ინჟინერ-გეოლოგი, მოულოდნელად მახსენებს მაიაკოვსკის მიერ ხუმრობით...

ყველანი სწრაფად შემოგზარუნდით ყაზბეგისკენ — მყინვარწყერისაკენ, როგორცაც ძველთაგანვე ეძახდნენ...

ყაზბეგი სრულებითაც არ შეუშლის ხელს ჰიდრომშენებლებს, როგორც სურთ, ისე წარმართონ მათ ბედი...

რა თქმა უნდა, გიცნობთ, როგორ არ უნდა იცნობდეს კაცი ამ შესანიშნავ ინჟინერს...

მათი მდინარეების ფართო ქსელი საქართველოში, მათი ვარდნილობის სიმალე იძლევა ჰიდროელსადგურების მშენებლობის ამოუწურავ შესაძლებლობას...

ნიკოლოზ გვინჩიძე და მისი კოლეგები „ჰიდროენერგოპროექტიდან“ ხანგრძლივი წლების განმავლობაში მუშაობდნენ მდინარე რიონის პრობლემაზე...

გადასცეს რა რიონის ბედი ჰიდრომშენებლებს, დამპროექტებლები მაღაგნენ თერგს...

გვენიძე მოგვითხრობს: — თერგის გასაოცარი ჩქარი მდინარება, რომელიც ყოველთვის ანცივდება მოგზაურებს...

მდინარეა, რომელიც ყოველთვის ანცივდება მოგზაურებს, გამოწვეულია მდინარის კიცაბოსებური დაქანებით...

მეტირით მატულობს. ეს მდინარე მეტად ძლიერი და წყალმარავალია. მას გზად მრავალი მცირე თუ...

— ჩვენი გვინდა წყლის მთელი

ეს მასა შევადგოვით და დავაგვიროთ არა მისი...

ამ შემთხვევაში ბუნება ხელს უწყობს ჰიდრომშენებლებს. დარიალის ხეობაში მდინარე ორივე მხრიდან...

— ჩვენი ინსტიტუტის პროექტით, — განაგრძობდა ნ. გვინჩიძე, — კაშხალი იქნება უზარმაზარი მიწყაროლი...

შემდეგ ყველაფერი ჩვეულებრივი გზით წავა. წყალსაცავში დავროვილი წყალი სათავადაგებობის წყალმიწების საშუალებით...

აღამიანის მიერ ნაჩვენებ გზას თერგი დაასრულებს მიწისქვეშა საწინე მისლადენში...

...თერგზე უზარმაზარი ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა უახლოეს დროის ამოცანად დისახა...

სტალინის სახელობის ლენინგრადის მეტალურგიულ ქარხანაში უკვე გასურებული მუშაობა დარიალის მომავალი ჰიდროელსადგურის ჰიდროტურბინების ტიპის...

აქ, დარიალის ხეობაში, ჰიდროსადგურის გვირაბის მონტაჟების მოუხდებამ დიდი დამატული შრომაა...

ბუნებამ დარიალის ჰიდროელსადგურის დამპროექტებლებისა და მშენებლების წინაშე ბევრი რთული ამოცანა დასვა...

თოვლისა და ყინულის ლოდების ზეგების წინააღმდეგ მეთორდება ხოლმე და აი გვენიძემ მოძებნა მეტად საინტერესო საშუალება...

ასე ფოქვით, გზადაგზა, მთავარი ამოცანის გადაჭრის დროს — უზარმაზარი ჰიდროელექტროსადგურის აშენებით...

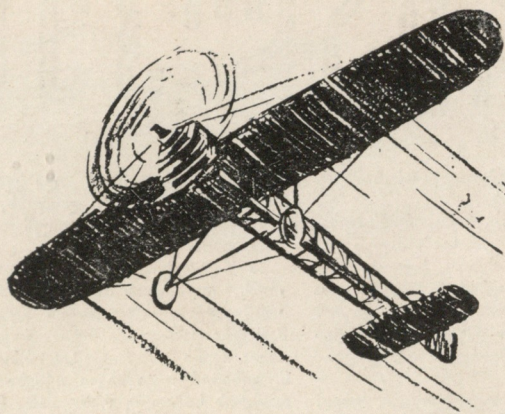
...აი, ასეთი ახალი ბედი მოუშნადის აღამიანებმა დარიალის ხეობაში აბობოქრებულ თერგს...

— მართლაც დიდებულია თერგი, დიდება უნ, თერგო!

ჰიდროენერგოპროექტის საკავშირო ინსტიტუტის თბილისის განყოფილება. სურათზე (მარცხნიდან მარჯვნივ) დარიალის დამპროექტებელთა ჯგუფში ტ. გიორგობიანი, მ. ტურტეროვა, ნ. ჩიხაძე-შვილი და რ. მარტინოვა ამუშავებენ დარიალის ტექნიკურ პროექტს.

ფოტო ვ. ჩერკასოვისა.

დასუფერვა

კლავიარ თორღა

მ რომოდარვა წლის წინათ, საბურთალოს მინდორებზე, სადაც ახლა რესპუბლიკური მარტულა იმართება ხოლმე, თბილისელებს საოცარი სანახაობა გადაეშალათ თვალწინ: კაცი არაჩვეულებრივი „კალიით“, ბამბუკის „ფრინველით“ ასცდა მიწას, ავიდა მაღლა-მაღლა, გორაკებზე მაღლა, ჰაერში რამდენიმე წრე შემოხაზა, ნელ-ნელა დაეშვა ძირს და გაშლილ მინდორზე დაფრინდა. მაშინ, თითქმის სიჭმრინიდან გამოერკვაო, მაყურებელთა ჯგუფი იმ „ზეკაცს“ მასცვივდა და „ვაშას“ ძახლით ხელში აიტაცა. არაფერი ამის მსგავსი არ ენახა წინათ არც ერთ დამსწრეს, მოსმენით კი ვის არ მოეხსინა ტკბილმოუბარი ბებიას ზღაპრები მფრინავ ხალიჩაზე და ღრუბლებში მოცურავე ლამაზ ასულზე...

ვინ არის? სადაურია? როგორ გამოიგონა? ცაში აფრენა რამ გააბედინა?! — კითხვობდნენ მაყურებლები. მათ წინაშე იდგა ჩვეულებრივი ადამიანი, არც ისე ახალგაზრდა, ქერა წვერიანი, ლამაზი, საშუალო ტანისა, ბიჭონახავით მორცხვი, ყველასადმი თავაჯიანი. იდგა თავის ბამბუკის „კალიასთან“ — ამ უცნაურ ფრინველთან და ყველას ხალისით აძლევდა პასუხს.

ეს იყო პირველი ქართველი ავიატორი ბესარიონ საკელის-ძე ქებურია, რომელიც თავისი გამოგონილი და გაკეთებული ბამბუკის პლანერით აფრინდა ჰაერში.

რას იფიქრებდა საველი, რომ მისი მორცხვი, უწყინარი ბიჭუნა შორს გასცდებოდა მშობლიურ სოფელს, ჩხოროწყლად თან ამოჰყოფდა პარიზში მდინარე ოჩომურში მოჭკუქმალავს სენის ნაპირას გასეირნებად მოუწევდა, მშობლიური ეზოს აკაცის ხეივანში მეოცნებეს ბულონის ტყის შრიალიც დაუტკობდა სმენას, რომ მის შვილს საფრანგეთის პრეზიდენტი ხელს ჩამოართმევდა და წარმატებას მიულოცავდა, კარის მეზობელი ბიჭუნების განუყრელი მეგობარი, შემდეგ სახელმწიფოებრივი რუსი და ფრანგი ავიატორ-მფრინავების მეგობარიც გახდებოდა.

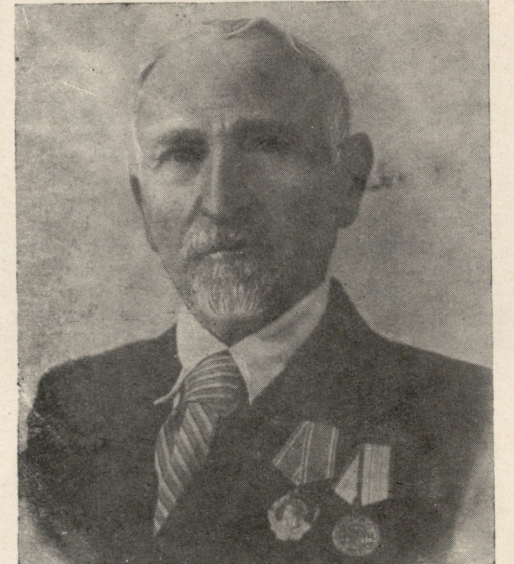
სოფლის დაწყებითი და ფოთის ორკლასიანი სასწავლებლის შემდეგ ბესარიონი წარჩინებით ამთავრებს რკინიგზის ტექნიკოსთა სკოლას და მუშაობს ორენბურგ-ტაშკენტის ხაზზე, შემდეგ ბორჯომისა და ყარსის შტოების მშენებლობაზე — უფროს ტექნიკოსად.

ტექნიკოსი გატაცებული მოტრფილად, მუდამ ინტერესით ჩაჰკერებდა აპარატებს, ხელსაწყოებს, მექანიზმებს. ეცნობა შუკოვსკისა და ციოლკოვსკის შრომებს, ოცნებობს ჰაერში ასაფრენი აპარატის გამოგონებაზე. ინტერესით უთვალთვალდა ამ დარგში რუსი ნოვატორების მოღვაწეობას. მუდმივმა დაუცხრომელმა ძიებამ და შეუპოვარმა შრომამ შედეგი გამოიღო, ბესარიონმა შექმნა საქართველოში პირველი საფრენი პლანერი ბამბუკის მარტივი

აპარატით და ჰაერში აფრენის ცდაც წარმატებით დაავიზრგინა.

ამ დროს მის ყურამდე აღწევს სენსაციური ცნობა ლამაზზე ფრანგი ავიატორის ინჟინერ ლუი ბლერიოს გაფრენის შესახებ, რომელმაც ნახევარ საათში დაფარა ოცდახუთი კილომეტრი ღვერამდე.

გადაწყვეტილება მიღებულია: — რაღაც არ უნდა დაუჯდეს, გაემგავროს პარიზში, შეხედეს და გაეცნოს ფრანგ მფრინავს, შეისწავლოს მისი აპარატი და დაუფლოს ფრენისნობის ოსტატობას.

მაშინ მეფის რუსეთში არავითარი საფრენის სკოლა არ არსებობდა. ქებურია თავისი პირადი დანაშაუგებით და ოჯახის დახმარებით მიემგავრება პარიზს. ბლერიოს პილოტთა სკოლაში შესასვლელად გამოცდებს წარმატებით აპარატს. იწყება დაძაბული სწავლა და პრაქტიკული მეცადინეობა მისწავლის სკოლის სალონში წინდაწინ უნდა შეეტანა 2.500 ფრანგი, და ამდენივე — სადაზღვევოდ, აპარატის მოსალოდნელი დაზიანების ასანახად — ურებლად. თუ დაზიანება ამ თანხას გადააჭარბებდა, მოსწავლეს დამატებით უნდა გადაეხადა აპარატის აღსადგენად საჭირო თანხა, რაც ზოგჯერ რამდენიმე ათას ფრანკს აღემატებოდა.

მომავალი პირველი ქართველი პილოტი მატერიალურ მხარდაჭერას არასიდიან მოელოდა. ამით გამოწვეული განსაკუთრებული სიფრთხილით თუ შეუპოვარი მეცადინეობით, მას არასოდეს დაუზიანებია აპარატი.

1910 წელს ქებურია ბრწყინვალედ აპარატს გამოსაშვებ გამოცდებს, ღებულღობს ავიატორის დიპლომს. მაშინდელი პარიზის გაზეთები: „ფიგარო“, „ილუსტრაციონი“ და სხვები ბეჭდავენ ინფორმაციებს ავიატორთა ახალი კადრების გამოშვების შესახებ და აღნიშნავენ ქართველი პილოტის

ქებურიას წარმატებებს. სხვა ავიატორებთან ერთად ბლერიოს იგი მიჰყავს საფრანგეთის მაშინდელ პრეზიდენტ კლემან არმან ფალიურთან.

— მოხარული ვარ, — მაგრად ართმევს ხელს პრეზიდენტი ქებურიას, — მამაცი და ლამაზი ქართველი ხალხის შვილის წარმატებით, გილოცავთ ავიატორის წოდების მიღებას!

ფრთხილმომხველი ქართველი ავიატორი 1810 წლის აგვისტოში ბლერიოსაგან შექმნილი ჰაერობლანით მოეშურება სამშობლოსაკენ. საზღვარგარეთიდან მომავალი, იგი პირველად ჩერდება ვარშავაში.

სწავლასთან დაკავშირებული სიძნელები უკან რჩება, ბოლოქარ პარიზში; უფრო რთული და ძნელად გადასალახავი სიძნელები იწყება აქ, მეფის რუსეთის იმპერიის საზღვართან.

შაბათი დღეა, აგვისტოს მცხუნვარე დღე. ქებურია ახდენს პირველ გაფრენას რუსეთის ფარგლებში. ხალხით სავსე მოედანი გაფაციცებით ადევნებს

თვალყურს ჰაერში თითქმის გაუჩინარებულ მამაც ქართველს. თხუთმეტოდე წუთის შემდეგ ავიატორი მშვიდობიანად ეშვება ძირს.

ხალხის წრეს არღვევს ბრჭყვიალა მუნდირიანი ახლავანი კაცი. უახლოვდება მფრინავს.

„გამარჯვებას მილოცავს უთოოდ“, — ფიქრობს აღელვებული ქებურია და გაუბედავად დგამს ნაბიჯებს მუნდირიანის შესახვედრად.

ეს ვარშავის გენერალ-გუბერნატორი სკალონია, მრისხანე გამომეტყველების კაცი.

— თქვენ, ბატონო ქებურია, ჯარიმდებით ხუთასი მანეთით!

— რისთვის, თქვენო კეთილშობილებაჲ?! — წაილულულა შეცბუნებულმა მფრინავმა.

— ჯერ ერთი, მე თქვენი ბრწყინვალეობა ვარ და არა კეთილშობილება...

„თორემ, ძან კი გიცნობდი, კეთილშობილება ხარ თუ ბრწყინვალეობა.“ — გაუღღვა მფრინავს გულში და ხმას აუწია:

— რისთვის ვჯარიმდები, თქვენო ბრწყინვალეობაჲ?! —

ქალაქის თავზე ფრენისათვის. მოტორი რომ გაჩერებოდათ, ხალხს გასრესდით!

ვიღაც ქალბატონმა მისწი-მოსწია ხალხის ჯგუფი, მივიდა სკალონთან და დინჯად, უფლებამოსილად, ლორინტაინი ხელის ოდნავ აწევით უთხრა:

— გთხოვთ პატივებს, გენერალო! ჰაერში გამარჯვებულთ არ ხსამართლებენ.

„ცოლია, გუბერნატორის ცოლი“, — გაისმა ჩურჩული.

— მიბატონება. ჰაერში აღარ დაგინახო! — ასწია ხელი სკალონმა და მოხდენილად შებრუნდა.

ასეთი იყო მფრინავის დებიუტი იმპერიის საზღვართან.

ქებურია სტოვებს ვარშავას და მიემგავრება ჯერ პეტერბურგს, შემდეგ — მოსკოვს. იქ აწყობს გაფრენებს. ეს ის დროა, როცა რუს მ. ნ. ეფიშოვის უკვე შაფლიო სახელი აქვს მოხვეჭილი თავისი ბრწყინვალე გაფრენებით ოდესაში, ხოლო ქებურიას უახლოეს მეგობრებს ს. ი. უტოჩინსა და ბ. ი. როსინსკის — მოსკოვში. ასობროცდაათისიანი მაყურებელი პეტერბურგის საავიაციო კვირეულს დღეებში მოწყობილი ბრწყინვალე გაფრენების მოწვევა.

ჰაერის ამ ახალ დამპყრობთა გვერდით ქართველი მამაცი მფრინავი თვალსაჩინო წარმატებებს აღწევს, აწ უკვე გაცვეთილი ბლერიოს აპარატით.

აქ იწყება მეფის რუსეთში ფრთხილმომხვევილი მფრინავის ტრაგედია.

ცოდნით, გამოცდილებით, რკინიგზური ნებისყოფით ვერაფერს მიაღწევ, თუ კი არ არის ფრენისათვის აუცილებელი მოტორი, რომლის შექმნას სულ ცოტა ექვსი ათასი მანეთი სჭირდება. ვინ გაიძვებს ამ თანხას?

მოსკოვსა და პეტერბურგში გაფრენების შემდეგ ქებურია ჩადის ნიუნიზოვგოროდში და პარიზელ თანაშემწეულ რუს ავიატორ ვასილევთან ერთად აწყობს გაფრენებს. იმდროინდელი ბრესლა ხმაურობს ქებურიას თავგანწირული გაფრენების შესახებ. არა ერთხელ ყოფილა ბესარიონი სიკვდილის პირას, არა ერთხელ შებრძოლებია სტიქიონს ჰაერში. ნიუნიზოვგოროდში ფრენის დროს მას პირველად უმტყუნა მოტორმა. იმდროინდელი გაზეთი „ვესტნიკ ვოზდუხო-პლავატელი“ იტყობინებოდა, რომ ავიატორი ქებურია ბლერიოს მოსოპლანის საცდელი ფრენის დროს მნიშვნელოვანი სიმაღლიდან ჩამოვარდა და

მფრინავები (მარჯვნიდან მარცხნივ): ბლერიო, ქებურია, ლებლანი და პილოტოვსკი თვითმფრინავთან აეროდრომზე პარიზში.

უფლებო ადგილობრივი მცხოვრებლებია. ევროპელები მათ აღამიანებად არ თვლიან, ხოლო თვითონ კი ბატონებად გრძნობენ თავს.

ეთიოპელებს ძალიან უყვართ თავისი ენა, სამოხბლო, კულტურა. ეთიოპიისათვის სამარცხენო მოვლენად ითვლება, თუ ის ეთიოპელს სხვა ენაზე დაელოდა. მათ არ უყვართ ის ეთიოპელი, რომელიც გარეგნულად უცხოელს მიბადებს და კარგავს თავის ეროვნულ ელფერს.

უცხოელების უმრავლესობა ვაჭრობას მისდევს, ან ფლობს სასაიდლოებს, რესტორნებს, სახელოსნოებს და სხვ. იტალიელების ხელშია მშენებლობა, გზების გაყვანა, ფრანგების ხელში — მედიცინა, ინგლისელებისა და ამერიკელების ხელში — სხვადასხვა ფირმები და კომპანიები, ექსპორტ-იმპორტი და წიაღისეული სიმდიდრეების ბიება. ამერიკელები ეთიოპიას დიდ სტრატეგიულ მნიშვნელობას აძლევენ აფრიკაში.

ადის-აბებაში იმპერატორს ორი სასახლე აქვს: ერთი ძველი — მენელიე მფორის მიერ აგებული, ხოლო მეორე, ახლანდელი იმპერატორის — ხაილე სელასიეს მიერ აშენებული. ეს სასახლე თანამედროვე სტილითაა აგებული; შიგნით გაფორმების ხასიათი ნაწილობრივ ევროპულია, უმთავრესად კი — ადგილობრივი, ეროვნული. უცხოელების მიღების დროს სუფრაზე შეხვედებით, როგორც ჩვეულებრივ საჭმელებს, ისე ნაკონიალურსაც. უმ ხორცს მწარე პილიპინაში წვენი.

სასახლის შესასვლელთან, შიგნით, ორივე მხარეზე გალიაში მოწყობილია ღომაეტი, რომელთა ღმუხილი ქალაქშიც კარგად ისმის.

ეთიოპიაში ღომის კულტვა გამეფებულია. ღომი გამოსატყუარია სახელმწიფო ბეჭედეზე და დოკუმენტებზე.

ტა ტანის რაიონში. ერთ ბეჭემოტს შეუძლია ორი თვის განმავლობაში შეჭამოს იმდენი მოსავალი, რამდენიც საკმარისი იქნება ორი ათასი კაციისათვის ერთი წლის განმავლობაში. საშიშია, აგრეთვე, ნიანგვიც. ეს გაუმადარი არსება ცხოვრობს ეთიოპიის თითქმის ყველა მდინარეში. აქ ხშირია შემთხვევა, როცა ადამიანი ხდება ამ საშიხელი ცხოველის მსხვერპლი.

მაგრამ, ჩემის აზრით, ეთიოპიისათვის ყველაზე უფრო დამანახიათებლად უნდა ჩათვალოს აფთარი. ეს მხეცი თითქმის ყველგანაა გავრცელებული. დღისით მათ კაცი ვერ ნახავს, მაგრამ როგორც კი დაღამდება, მაშინვე გამოძვრებიან და მთელი ღამის განმავლობაში დაძრწიან საჭმელს საშფეულად. ხშირად ისინი ქალაქშიც შედიან.

ერთხელ ჩვენ მანქანით ქალაქში დავბრუნდით. როდესაც იმპერატორის სასახლეს მივუახლოვდით, შევინახეთ, რომ სასახლის დამცველები ტელეფონის ბოძზე ამძვრან. ჩვენი მისვლისთანავე ისინი ჩამოხტნენ და გვითხრეს, რომ აქ აფთრების ხროვა მოსულა და გაფანტულან მხოლოდ მაშინ, როცა ჩვენი მანქანის შუქი დაუნახავთ. აფთრების ღმუხილი ისე ისმის ქალაქში, რომ ის ხშირად მიუჩვეველ კაცს ძილს უფრთხობს.

ერთხელ მეც მომიზდა აფთართან „შეხვედრა“. დაახლოებით ღამის ორი საათი იქნებოდა, როცა კარებთან ხმაურმა გამომაღვიძა. რაღაც ჩემ კარებს ფხატნიდა და საცოდავად წამოტუნებდა. აიღეძე და ფანჯრებში გავიხიდე (აფრიკაში ღამე ძალიან ბნელია), სიბნელეში შევინახე აფთრების რამდენიმე ცეცხლივით განათებული თვალი. მაშინვე შუქი ავანთე, სანადირო თოფი აიღე, მივედი კარებთან და როგორც კი ცოტა გამოვადე, შიგ შემოვარდა პატარა ძალი, ხოლო, აფთრებმა შუქი რომ დაინახეს, უცბად გაიტყვენ. ეს საწყალი შემინებული პატარა ძალი სულ ფეხებში მიტრიალებდა და მიხობდა, გარეთ არ გამეგდო. მივ შემივყავა. საჭმელი ვაჭამე და იმ ღამეს თანხში დავტოვე. საწყალი ძალი ისე დამიმეგობრდა, რომ სანამ ეთიოპიაში ვიყავი, არ მოცილებია. ყველაზე დამეგობრდა სიბინძურისაგან, ამიტომ მათი მოკვლა აკრძალულია. კონდორები, დამით — აფთრები, კონდორების მოკვლა აკრძალულია.

ყალი ძალი ისე დამიმეგობრდა, რომ სანამ ეთიოპიაში ვიყავი, არ მოცილებია. ყველაზე დამეგობრდა. აფთარი ეთიოპიაში წმინდა ცხოველად ითვლება. ისინი სწრაფად ცხოველად დასახლებულ ადგილებს სიბინძურისაგან, ამიტომ მათი მოკვლა აკრძალულია. ასეთივე როლს ასრულებენ კონდორები, მხოლოდ მათ გაყოფილი აქვთ დრო: დღისით „მეშაობენ“ კონდორები, ღამით — აფთრები. კონდორების მოკვლა აკრძალულია.

მეტად საინტერესოა ადის-აბება ბაზრობის დღეს. ამ დღეს ქალაქში მოდიან ქვეყნის თითქმის ყველა კუთხიდან. მოაქვთ შორეული ტროპიკული ტყის რაიონიდან ნახშირი გასაყიდად, ვინაიდან აქ შეშა არ იშვება, ტროპიკული ტყის რაიონიდან კი შეშის მოტანა ძალზე ძნელია გზების უკონკონობის გამო. მოყავთ გასაყიდად შინაური ფრინველები, ცხოველები და სხვ. ბაზრისკენ მიემუხრება დიდი და პატარა, ეთიოპიაში ბაზარს სხვა მნიშვნელობაც აქვს. აქ ერთმანეთს ხვდებიან ნაცონები, ხდება საცოკლების შერჩევა მაჭანკლების სამუალებით და სხვ. ძველად ბაზარში სასამართლო პროცესიც ტარდებოდა, აქ ისმენდნენ იმპერატორის ახალ ბრძანებასაც.

ეთიოპიაში ხშირად შეხვედებით ასეთ სურათს: არისტოკრატი შეკვდება ჯორზე და მიდის; უკან მას მისდევს 20-დან 50-დამდე მსახური. ზოგ მათგანს მიაქვს ბატონის ტანისამოსი და სხვ. თუ არისტოკრატს ცალკე რომ შეხვედეთ, თავისი გარეგნობით ვერ გარჩევ ჩვეულებრივ ეთიოპელისაგან, მაგრამ ეს ცერემონიული სჭირდება მას იმის საჩვენებლად, რომ ის უბრალო კაცი კი არაა, არამედ არისტოკრატი.

ეთიოპიაში ორ ათეულზე მეტი სხვადასხვა ტომის ხალხი ცხოვრობს. მათ შორის გაბატონებულ ტომებად ითვლებიან ამხარები. სახელმწიფო და ლიტერატურული ენა ამხარულია. იმპერატორის ოჯახს, მთავრობას, მოხელებს, არმიის ოფიცერთა შემადგენლობა და სხვ. მხოლოდ ამხარები არიან. ამხარების შემდეგ მეორე ადგილი უკავია გალასებს, რომლებსაც ერთ დროს პირველობა ეკავათ, მაგრამ დიპლომატიკის ამხარებმა. მათ შორის ამის გამო ახლაც არის შუღლი. აქ რელიგიაც თამაშობს თავის როლს: ამხარები ქრისტიანები (კობტები) არიან, გალასები — მუსულმანები.

ეთიოპიას თავისი მრეწველობა არა აქვს. ომის შემდეგ იქ გახსნილ იქნა ერთი საფიქრო ფაბრიკა, მაგრამ ისიც არაა ნორმალურად დატვირთული. ამჟამად მას კონსერვაციის უწყვეს უცხოეთის საქონელი.

მოსახლეობის კულტურული დონე ძალიან დაბლა დგას. ადის-აბებაში არის სკოლები, მაგრამ იქ სწავლობენ მხოლოდ მდიდრების შვილები. გარდა ამისა, ეთიოპიას არ გააჩნია საკულტარო პედაგოგიური კადრი. სწავლა-განათლების საკითხზე დიდ გავლენას ახდენს ეკლესია. ეთიოპელები დიდი მორწმუნეები არიან. სკოლაში მხოლოდ ახლახან შემოიღეს ამხარული ენაზე სწავლება, მანამდე ეკლესიის ენაზე მიმდინარეობდა სწავლა (ე. წ. გეგეს ენა).

რამდენიმე ათეული წლის წინათ ეთიოპიაში სტამბა არ იყო. ამჟამად არის ორი სტამბა, სადაც იბეჭდება ამხარული წიგნები, ბროშურები, ჟურნალები და გაზეთები. თანამედროვე მხატვრული ლიტერატურა ეთიოპიაში

მენელიე II-ის სასახლე ადის-აბებაში.

ახლა იდგამს ფეხს. ეთიოპიაში ცნობილი პოეტი და მწერალია ვოლდე სულასიე ხერუი, რომელიც წერს თანამედროვე ამხარულ ენაზე. ასევე ცნობილია მეცნიერი და მწერალი გაბრუ, რომელმაც ეთიოპიის ისტორიაში პირველად გამოისცა ამხარული ენის გრამატიკა.

ადის-აბებაში ოთხი კინოთეატრი და ერთი დრამატული თეატრი. კინოთეატრებში უმთავრესად უჩვენებენ ამერიკულ სურათებს, ასევე უჩვენებენ საბჭოთა კავშირისა და სხვა ქვეყნების ფილმებსაც. ქალაქის ცენტრში მოთავსებულია მულბიგი საბჭოთა გამოფენა, სადაც ეთიოპელები გეზულობენ საბჭოთა კავშირის წარმატებებს ეკონომიურ და კულტურულ ფრონტზე.

ეთიოპელ ხალხში სულ უფრო და უფრო იღვიძებს იმის ინტერესი, რომ გადააქციონ თავიანთი ქვეყანა ეკონომიურად და პოლიტიკურად დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ.

დალაქი

ძველად იმპერატორები თვლიდნენ თავს ღომისა და მზის შვილად. ამჟამად, ვინც ღომს მოკლავს, ის გმირად ცხადდება, თვითონ კი მოკლული ღომის ფაფარით ქულს იმშვენებს.

ეთიოპიაში ცხოვრობს ღომი, სხილო, ლეოპარდი, ცხვირქიანა, ბეჭემოტი, „ჯიბის მაიმუნი“, მწვანე მაიმუნი, ნიანგი, ჟირაფი, შხამიანი გველი კობრა და მკუდავი. მოსახლეობისათვის დიდი ზარალი მოაქვთ მაიმუნებს. ისინი ანადგურებენ მოსავალს. ასევე მოსახლეობას დიდ ზარალს აყენებენ ბეჭემოტები, რომლებიც ცხოვრობენ

ქუთაისის ქალაქის ბაღში.

სწორედ იმ ადგილზე, სადაც ძველად ბოიანს ვადაკუებდა ხალხი რიონის ერთი ნაპირიდან მეორეზე, ახლა ფართო ქვის ხილია აშენებული. ეს ხილი, რომელზეც ლენინის პაროსპექტი გადის, სადგურთან აკავშირებს ქუთაისის სამრეწველო რაიონებს.

ქველსა და ახალ ქუთაისში

მბატბა ალ. ბანძიძის ჩანახატი

მრავალი ახალგაზრდა ალიზარა ქუთაისის ავტოპარხანაში, მათ შორის ერთ-ერთი საუკეთესო ოსტატავანია რუბი თუჯის საამქროს მუშა ზურაბ მდივნიშვილი.

უამრავ ტურისტს იზიდავს საქართველოს ერთ-ერთი დიდ-
ბული ისტორიული ძეგლი — ბაგრატის ტაძრის ნანგრევები.

იშვიათად შეხვდებით ქუთაისში ასეთ ქუჩას, რომელიც თით-
ქოს ნაკრძალივით შემოუნახავთ ქალაქის ახალ, ფართო პროს-
პექტებთან შესადარებლად. ეს ძველი ქუჩაც რეკონსტრუქციის
„კანდიდატია“.

კახთ-ბატონი ალექსანდრე მტკიცედ იდგა თავის სამეფოს ძირითად წესზე...

კახთ-ბატონის ალარც ის ერთობობდა, რომ გულჩახვეული ერთსაფეოვლონი მას გაკვივით...

იმასაც გრძნობდა, რომ არც უმადისობა იყო. ახლა კი ორმაგი, ირან-თურანის ხარკისა და სამეფოს სხვა ხარკების დასაფარავად...

მრავალი რამ იღონა კახთ-ბატონმა. მრავალი თვისი დასდო, მოურავებსა და დიდთავადებებს ეთათბირა...

სახსარი კი უსაშველოდ საჭირო იყო. კახთ-ბატონი მანინც ერიდებოდა ახალ გამოსაღების დაწესებას...

ბოლოს ასე იღონა: ზოგი გრემ-ქეგამის ვაჭრებს გამოართვა, თავის ქარვასლები ჩაუგირავა...

კახთ-ბატონმა გაადასწყვიტა სამოურავოების ბირადი შემოვლა და საქმის ვარიგება...

გალმამხრიდან მოჰყვა. მკაცრად სჩხრეკდა ყოველ საქმეს. დამნაშავეთ შეუბრალებულად სჯიდა...

სამაგიეროდ, გლეხებთან უშუალოდ ვერ იგნა მეფეს. სწორად ჩაუჯდებოდა ხოლმე ხანში შესულ გლეხებს...

... ჯერ გაღმამხარი არ ჰქონდა შემოვლილი, როცა მათთან, ვარდისუბანში, მათიერი მოიჭრა და ჯანდირი გაიხმო...

— რა ამბავია?... — შეეკითხა გლეხებში მჯდარი მეფე. — ცალკე მოგახსენებთ, ბატონო!

— არა... დაჯექ, ბახუტა! თქვენც დასხედით! თუ სოფლისა და ქვეყნის ჭირ-ვარამს ვარჩევთ...

— მოკლეთ მოგახსენებ, ჯანდირო! ესენიც ჩვენებურები არიან...

განა?!... სამეფოს საზიანოს არაყინ მოინდომებს... ერთობლივ ჩვენი ზიანია!

— აგრე, შენი ჭირიმიე... აგრე! — ახმინდუნე გლეხები... და უფრო მოდგენე.

— ჰოოდე... კახთ-ბატონო ჩვენო... აბა სამეფოს ზიანი ვის უნდა? დიდთავადებს თუ ერთი გული...

— ჯანდირი ვინ წამოღდა, მაგრამ შემოჯრილ გლეხობას რომ გადაჰხედა, მინც შეყოყმანდა.

— სთქვი! — შეუძახა გლეხის სიტყვით ნაბეჭმა კახთ-ბატონმა...

— როგორ თუ მოუკლავთ?! — გულზე ეცეცხლა ალექსანდრეს...

— დახე, რა ჰქონიათ გუნებაში? იქნებ სხვებსაც?... მოუკლავთ?!... — მეფე ხალხს მოვალეობა...

სირუმე ჩამოვარდა. ალექსანდრეს უფრო და უფრო ეკიდებოდა სიბრაზე...

— მოგახსენებთ, ბატონო! — დინჯად წამოღდა ბახუტა და კომბალზე დაყრდნობით...

— ნუკი გამიწყრები, შენი ჭირიმიე... და... ის მოურავი მოსაკლავს იქნებოდა, ბატონო!

— ქედში... ოქრო-პაპის ტყუილბრალოდ კაცის ცოდვას არ დადებინებდა სოფელს...

— ორი ცხენი! — მეჯინებთ ვალფლო სიტყვა. — მე თავდაც მყავს ცხენი, ბატონო!

— ალექსანდრე ისევ გაკვირდა: — კი მაგრამ, რა იყო, რომ შენი ვიბირებ წაყვანასა? ბახუტას ჭადარა წვერში ჩაელიმა...

— ბახუტამ თაგაქანდრულად მოკრილ და მოღუშულ გლეხობას, თვალგამჭირიხად გადაჰხედა...

— თუ ოქრო-პაპს ასე ვინიერია, ბერემმაყო... შენი სიტყვა დიხაც გამართლებდა...

— დილაადრინად, ქედში გაჩნდები სარანგებოთა... თუ არა გაცნობე-რა, საქმეს სასტიკად გამოიგვ...

ლევ... მთელ სოფელს შეპყრო... შეახურებ... მკვლელებსა და თავაკაცებს შეიპყრობ და გრემში მომგვრი...

— ალბათ დიდ-საპატიო სტუმარი მოგყავს, ძველ-ძმობლივ?! — შეეკითხა ოქრო-პაპს...

— არა, მანინც — უფრო დაქვებულად შეეკითხა ალექსანდრე...

— შინ გავრდილი ძალღი მომიკლა ალაზანზე... მეველეობის დროს... მერმე თავადე ისირცხვილა...

— ჯალაბი სად არის? — იკითხა ბახუტამ, მინაშენ ოთახებშიაც რომ ვერც შეუქს მოჰკრა...

— ვისი ბრძანებითა? — ვისი სახელით?! — კახთ-ბატონისა და დილოცა მისი სამართალი!

— ახლა, სტუმარ კაცო! გინც არ უნდა იყვი! — თქვენ ჯერ აქ, ტახტზე ჩამოიზუხლეთ...

— ოქრო-პაპა მალე მობრუნდა. მაგიდაზე, უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა...

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

— უსწორმასწორად მხრჩოლავი და მჭვარტლავი ჭრაქი დადგა... ახლა გამოჩნდა, მეორე ხელში — დოქი და ხბოს ტყავი ეჭირა.

6.9.75

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

